

ščelika pri Višnji gori. Radi naglušnosti ni čul ropota vlaka, lokomotiva ga je zagrabil in razmesarila, da je bil revež pri priči mrtev.

Koce, štrange, slamnjače kupujem stalno pri Anton Sinkovec, Čelje, Dečkov trg. 1006

Judje v Nemčiji pred revolucijo.

Mnogo se je v zadnjem času pisalo o Judih, katere preganja Hitler v Nemčiji. Imeli so pa Judje res tudi zelo velik vpliv v Nemčiji in nekatere stroke gospodarstva so bile pod njihovo popolno oblastjo. Naj navedem tu nekatere statistične podatke, katere v kratkem posnemam po listu »R. gol.«

Judje se bolj naglo množe kot Arijci. Leta 1800 je bilo na vsej zemlji le okrog 2 milijona Judov, leta 1930 jih je pa bilo 15 milijonov. Arijcev je bilo leta 1800 187 milijonov, leta 1930 pa 602 milijona, torej so se Judje dvakrat bolj pomnožili kot Arijci.

Po svetovni vojni je v Nemčiji na vodilna mesta prišlo zelo veliko Judov. V veletrgovini je bilo dosti več Judov kot kristjanov. Judovski vpliv je pronical v vse panoge gospodarskega življenja. Po statistiki je do smrti Rathenaua bilo 80% vseh važnih mest v celi Nemčiji, v malih državah in mestih, v rokah Judov. Mnogi Judje so bili ministri in uradniki na najvišjih mestih.

Na visokih šolah, na univerzah in na akademijah, je bilo vedno več Judov. V zadnjem času je na teh šolah izmed 3140 profesorjev bilo 937 Judov. Medicinska fakulteta berlinske univerze je imela leta 1932 celih 45% Judov. Na univerzi v mestu Breslau je bilo na medicinski fakulteti tudi 45% judovskih profesorjev, na juridični pa celo 47%.

Po statistiki »Zveze nemških akademikov« iz leta 1928 je bilo tudi mnogo advokatov judovskega pokolenja. V

Stettinu jih je bilo 36%, v Karlsruhe 40%, v Beuthen 60%, v Frankfurtu n. M. 64% Judov. Nič dosti boljše ni bilo z zdravniki. V Mainzu je bilo 30% v Gotti 31%, v Berlinu 52% in na Dunaju celo 80% Judov.

Največje veselje so pa imeli Judje z bankami. Nekatere so bile sploh popolnoma v njihovih rokah, n. pr. Diskonto-Gesellschaft, Kommerzbank, Dresdener Bank, Mendelssohn. V drugih bankah so pa imeli Judje večino, ali so bili v obilnem številu zastopani. Iz tega je razvidno, da so bili Nemci v denarnem oziru pod judovskim jarmom.

Tudi na borzah so igrali Judje prvo vlogo. Predsedstvo berlinske borze je bilo sestavljeno izključno iz Judov. Na drugih borzah je bilo pa Judov dosti več kot kristjanov. Vseh članov na borzah, v predsedstvu in komitetih je bilo 147, med njimi 116 Judov, torej okrog 80 odstotkov.

Še večjo silo so predstavljali Judje v trgovini. Njih obrati so imeli samo v 1 letu (1931) 25 milijard mark prometa. Trgovina na debelo je bila sploh vsa v judovskih rokah. In kje je denar, je razvidno tudi iz tega, da je zdaj okrog 50% vseh poslopij v Berlinu v judovski lasti.

Tudi v politiki so igrali Judje v Nemčiji od leta 1848 naprej važno vlogo. Ustanovitelj marksistične znanosti, Karol Marks, je bil Jud. Ustanovitelj socialdemokratske stranke je bil Jud

Lassalle. Ustanovitelji »Neodv. stranke« so bili Judje: Bernstein, Kautsky, Hilferding, Kohn, Davidsohn, Rosenfeld itd. Ustanovitelja komunistične stranke sta bila Jud Karol Liebknecht in Judinja Roza Luksenburg. Judje so udeleženi pri vsaki revoluciji. Izmed 39 poslancev, katere je poslala socialdemokratska stranka v razne odseke v nemškem državnem zboru, je bilo 33 Judov. Izmed 16 docentov na kurzih za izobrazbo delavcev je bilo 13 Judov.

Tako je bila nemška država, da niti ne omenimo zelo razvitega judovskega časopisja, jako pod židovskim vplivom. Silili so le na visoka, vplivna mesta. Sedaj jih je Hitler izrinil od državnega korita in iz vseh vplivnih postojank. Res je, da se je Judom tu in tam storila krivica; ne bi pa se smela pozabiti neizmerna krivica, katero so Judje storili ruskuemu narodu.

Vsled preganjanja v Nemčiji se Judje zbirajo po celem svetu in prireajo shode. V Parizu je bil shod v dvorani »Vagram«, v Londonu bodo zborovali dne 5. novembra. V marcu leta 1934 bo svetovno judovsko zborovanje, kjer bodo zavzeli svoje stališče proti Nemčiji.

Proti nemškim izdelkom napovedujejo Judje bojkot. Na Dunaju so sklenili zdravniki, ne naročati zdravil iz Nemčije. Avstrijski socialdemokratje in v Čehoslovaški so sklenili, da ne bodo kupovali nemškega blaga. Isto so sklenili v Njujorku itd. Bomo videli, kakšen bo konec. Kaj pa potem, če bi Izrael Hitlerja premagal? K.

Socijalno in prosvetno delo francoskih katoličanov.

Laizacija = poposvetnjačenje javnega življenja v Franciji je zadalo katoli-

ški Cerkvi velike rane. V zadnjem desetletju preteklega in v prvem desetletju sedanjega stoletja se je ta laizacija izvršila. Posledica je bila popolno razkristjanjenje javnega življenja v Franciji. Glavna motorja tega protikrščanskega pokreta sta bila frama-sonstvo za liberalno meščanstvo in socializem za delavske množice. Med poslednjimi se je vsled agitacije brezbožnega socializma vršil jadrni odpad od katoličanstva. Francija je bila v jav-

pred kratkim v spomin prvemu evropskemu kadilcu naročila nekemu kiparju, naj izdela njegov spomenik. In ta spomenik so odkrili te dni v mestu Ayamontu.

Trgovina z opijem.

Opij pridobivajo iz soka še nezrelih makovih glav. Opij je eden najhujših opojnih strupov ter najnevarnejši sovražnik človeštva. Svetovna potreba opija za zdravniške namene je malenkostna, znašna leto le 400 tisoč kg in tvori le en drobec celotne in tolikanj pogubonosne proizvodnje. Glavno središče za izdelavo opija je Azija. Za nas je pojm opij tesno združen z rumenim plemenom, saj so

mestu žive predaleč vsaksebi. V velikem mestu je večja daljina od enih vrat do drugih, kakor od moje hiše v gozdu pa čez širno dolino tja do koč na barju. Ko bi me bil v velikem mestu vprašal po ljudeh v sosedni hiši, bi mu ne vedel povedati. Tu pa sem poznal vsakega človeka, usoda vsakega posameznega mi je bila neposredno nekoliko mar. Neznansko čudno bi bilo, če bi se ne udeležil katerihkoli dogodkov.

Gozd! Oče vseh, ki prebivajo pri njem!

In poleg tega ta preprostost in prvotna sila, s katero butajo človeške strasti na dan, strasti, ki ne poznajo prav nobene zapreke, ki se skoraj po otročje igrajo z življenjem in pogubo, s smrtjo in peklom.

Stopil sem k oknu. Deževalo ni več; mesec je medlo osvetljeval nebo, veter je podil obličaste oblake proti severu, proti temačni steni, kakor da bi naskakoval mračno trdnjavo.

Tedaj sta mi prišla na misel Belčarjev Tonče in Bianka. Kje sta le bila? Nihče ju ni videl. Stari žagar je zastoj klical svojega sina, ko je bilo poslopje doma v plamenih, in o dekletu tudi

nihče nihče ni vedel ni.

Kje sta le bila? In v kakšni zvezi sta bila s to nesrečo?

Preteklo je nekako pol ure, ko se je Boltežar vrnil.

»Ali veste, kaj mi je rekla stara? Da je Grčar zažgal!«

»Žena torej dolži moža?«

»Da! Mož dolži ženo, žena moža. Grdo je — pa je res. Pravi, da je bil mož jezen na žagarja, ker mu je odpovedal stanovanje; da je hotel imeti še žganja, čeprav je bil že pijan. Da je prišel Tonče na obisk in dal možu deset dinarjev. Z denarjem je mož odšel v gostilno. Nazadnje pa je ona šla za njim, da bi ne obležal kje na potu; ravno tedaj je začelo goreti na žagi. Nato je naletela na Grčarja, ki ji je rekel: »Temu sem jo zagodel!«

»To je strašno. Toda zdi se mi čisto neverjetno. Kako pa ste spravili vse to iz nje?«

»Povedal sem ji vse kar naravnost.«

»Kaj?«

»No, vse, kar nama je bil povedal Grčar.«

nosti pred početkom svetovne vojne tako razkristjanjena, da je znani francoski politik in državnik Clemenceau malo pred svetovno vojno izjavil: »V Franciji se kmalu ne bo sploh več govorilo o katolicizmu.«

Clemenceaujevo prerokovanje se ni izpolnilo. Po svetovni vojni se je francoski katolicizem dvignil ter se vsaj nekoliko opratil ozkih spon laizacije, ki so prej ovirale ali skoro onemogočile njegovo delovanje. Njegov klic je bil: »Prodirajmo v javno življenje, da ga zopet pridobimo za Kristusa in njegovo cerkev!« Za svoj poklic vnetim duhovnikom so se pridružili veri zvesti laiki, zlasti mladina, da zajezi val poganstva, ki je pred vojno tako močno zaplajuskal po Franciji.

Jako živahno dejavnost so francoski katoličani razvili v severni Franciji, kjer je najbolj razvita industrija, ki zaposluje na tisoče in tisoče delavcev. Socializem je te delavce popolnoma zapletel v svoje mreže ter jih docela odtrgal od vere in cerkve. Z njim je katolicizem sprejel boj, da reši duše, ugrabljene od brezbožne socialistične agitacije. Proti socialističnim organizacijam so katoličani postavili krščanske organizacije, ki se borijo za pravice delavcev, pospešujejo njihov gmetni blagor ter jim oskrbujejo krščansko izobrazbo in mladini z verskim duhom prešinjeno vzgojo.

Na čelu vseh organizacij stojijo socialna tajništva, ki so združena v glavnem pokrajinskem tajništvu v mestu Lille-u. Proti brezbožno-socialističnemu sindikalizmu (strokovni organizaciji) je bil leta 1919 ustanovljen krščanski sindikalizem, ki vodi skrb za najvažnejše točke delavskega vprašanja, ki so: plača, delovni čas, zaščita dela, odnošaji med delodajalcem in delavcem itd. Kljub vsem težavam, ki mu delajo na eni strani delodajalci, na drugi pa socialisti, se krščanski sindikalizem lepo razvija ter sedaj šteje že preko 100 sindikatov s preko 40 tisoč članov. Leta 1924 je bila osnovana u-

Elizu španskega mesta Barcelona je iztiril osebni vlak. Nesreča je zahtevala veliko mrtvih in ranjenih.

stanova za zavarovanje delavcev ter njihovih družin v slučaju bolezni, brezposelnosti itd., ki šteje nad 300 tisoč članov. Jako živahno deluje Katoliška delavska mladina, ki širi katoliškega duha med delavci, zlasti med delavsko mladino. Presajena je bila ta organizacija iz Belgije ter izdaje katoliško mladinsko glasilo, ki izhaja v 20.000 iztisov. Versko socialno in prosvetno delo francoskih katoličanov doživlja od dneva do dneva večji razmah ter je že dosedaj obrodilo lepe sadove. Bodočnost obeta še obilnejših sadov. Predpogoj vsakega uspeha je delo in vzajemnost katoličanov. Francoski katoličani izpolnjujejo ta predpogoj v popolni meri.

★

Prosvetno društvo »Zarja« od Sv. Lenarta v Slov. goricah vprizori v nedeljo dne 22. oktobra 1933 ob osmih zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru na Aleksandrovi cesti 6, zgodovinsko dramo »Črni križ pri

Hrastovcu«. Ker je drama delo domačega pisatelja in je zajeta iz domače slovenjgoriške zgodovine, dokažite vsi mariborski in okoliški ljubitelji domače zgodovine ter prijatelji prosvetnega dela, da imate smisel za trud in požrtvovalnost korajžnih šentlenarških igralcev, ki so že doma želi lepe uspehe in se bodo gotovo tudi v Mariboru dobro postavili.

Gornja Radgona. Cerkveni pevci so priredili spevoigro »Darinka« in sicer dvakrat: dne 1. in dne 8. oktobra, katero je nastudiral g. kaplan Kolman. Kar se tiče nastopa in umetniškega uspeha, moram odkrito priznati, da sem se čudil tako dovršenemu nastopu in to v prvi vrsti solistom kakor tudi celotnemu zboru. Zeleti bi bilo, da bi s to spevoigro kje drugod tudi nastopili, da bi pevci, ki so se toliko trudili, imeli vsaj nekoliko poplačan svoj velik trud, ki so ga z vneto in ljubeznivo posvetili lepi pesmi in glasbi. Le naprej po tej poti, uspehi so vam zasigurani! Čestitamo posameznim in vsem skupaj in želimo, da kmalu spet čujemo vaše mile glasove. — J. Č.

★

»Oh, vi ste torej povedali stari vse o zasliševanju njenega moža?«

»Seveda. Ali morebiti ne bi bil smel?«

»Gotovo ne. Dali ste stari priliko, da je pogledala v najine karte; tako bi bili lahko zaslišali Grčarja kar vpricho nje.«

Boltežar je na dušek izpil čašo portskega vina.

»Hudič naj vzame ta zasliševanja. Ali sem zato tukaj, da sredi noči igram preiskovalnega sodnika in detektiva? Spoštovanje sem hotel vzbuditi v stari s tem, da vse vem. Kako pa sem mogel misliti, da bo ta čarovnica zaobrnila ost? Sicer pa še prav nič ni dokazano, kdo slepari, mož ali žena. Prav čedna zakonska dvojica to, ki drug drugega hočeta spraviti v ječo.«

»Da, ne bi bil mislil, da se nahaja v tako mirni dolini tako globoko močvirje. Sicer pa, med tem, ko vas ni bilo tukaj, mi je prišlo na misel prav zelo važno vprašanje: kje sta namreč Tonče in Bianka?«

Boltežar me je strmo pogledal.

»Tonče in Bianka? Saj res: kje sta le ta dva?«

»Midva sva pod vtisom dogodkov pri požaru tam doli najprej planila samo po starik-dveh, ne da bi se količkaj brigala tudi za mlada dva. In ta dva sta ravno tako tehtna. Le če bi nju zaslišala, bi mogla izvedeti, kateri starih dveh govori resnico: mož ali žena.«

»Kje sta? Kje sta?« je vpraševal Boltežar in si pulil brado.

»Če je povedal Grčar resnico, potem je šla Bianka proti »Grozdu«, Tonče pa je po besedah stare začel sumiti, da je odšla k Golobovemu in je hitel za njo.«

»Jo že imam!« je vzkliknil Boltežar. »Vprašati morava najprej pri »Grozdu«, če se je Bianka oglasila tam, nato pa morava zaslišati Golobovega — in sicer kmalu.«

Odšla sva iz hiše in brodila po lužah. Dolina je bila prepolna šumenja gozdov, ki jih je tepla pomladanska nevihta. Pri »Grozdu« je vse spalo. Čakati sva morala dolgo časa, da so nama odprli. Milčka in Malčka sta se prej skrbno na-

vendar zakotne kadilnice opija na Kitajskem znane celotnemu svetu. Omikano človeštvo je sklenilo razne pogodbe za pobijanje trgovanja z opijem. Društvo narodov ima nalog, da nadzira razpečevanje opija, pa je imelo dosti bore malo uspeha. Kmalu po zaključku svetovne vojne je trgovina z opijem nekoliko padla, zato pa je v današnjih dnevih uprav na višku. V Evropi pridelujejo opij v Bolgariji krog 4400 kg in pri nas v Jugoslaviji letnih 150 tisoč kg. Veliko znatnejša je pridelava tega strupa po azijskih pokrajinah. V obsegu maloazijskega mesta Smirna prodajo na leto 175 tisoč kg o-